

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Samling Ringkøbing Amt

34 årgang

nr. 3

2017

"Jegge" Erik Christensen med rumsterstang

Aftenens fortæller Jørn Jensen

Pianist Chresten Birkebæk - Thyholm

Doris Frederiksen - Tak for sangen!

ISSN:0906-2939

ASRA NYT - Udgivet af ASRA
Museumsgade 32. 7400 Herning

ASRAs hjemmeside:
www.asra.dk

Formand:

Jens Erik Sørensen
Højlundparken 17
7600 Struer
Mail: formand@asra.dk

Kasserer:

Britt Ulrich
Tlf.: 3054 0998
Mail: kasserer@asra.dk

Redaktion:

Arkivgruppen
Leo Skaaning

Arkivmedarbejdere:

Jørgen Aarestrup-Nielsen
Jørgen Markmøller
Jørn Jensen
Henry Ammitzbøll
Inga Ries Pedersen
Tove Nykjær
Leo Skaaning

Trykt med hjælp fra
Metal Herning
Deadline for næste nummer:
1.oktober. 2017

Mail: info@asra.dk

Indhold:

side 2. Kolofon og forsideomtale
side 3. Formanden har ordet
side 4. Sangaften i ASRA
side 6. 4. maj arrangement
side 9. Stauning kronen
side 11. De første gæstearbejdere
side 13. Kvinderne kommer ind på
arbejdsmarkedet
side 15. Husmands og landarbejder-
familien
side 16. ”Han vil hel’re ha’ en Star”
side 18. Et ganske almindeligt foto
side 20. Bagsiden . aktivitetskalender

Forsidebilledet er fra vores gode og hyggelige sangaften den 4. april, hvor deltagerne fik en udfordring på at skråle med på mange af de arbejdersange, vi ikke synger så tit. Udover det var der sange der var fundet i arkivet, sange om folk fra forskellige fagforeninger og socialdemokratiske foreninger gennem tiden. Vores gode støtte Jægge, er ikke alene god at til at fortælle om arbejderhistorien, han kan også lede en fællessang. Således tog han bl.a. fat på en af de gode sange der er sunget på arbejderhøjskoler, og oven i købet, havde han taget sin ”rumsterstang” med. Der var ikke et øje tørt, Jørn Jensen og flere andre begrundede, hvorfor vi netop havde valgt at synge netop den sang vi skulle synge, og der var en historie med. Herlig aften, som bør gentages!

Foto: Ole Jørgensen

ls

Formanden har ordet!

Formand Jens Erik Sørensen

Det er nu godt 1. år siden jeg sagde ja til den her opgave, som Formand for ASRA.

Havde jeg dengang vist hvilken stor opgave det var jeg sagde ja til, havde jeg måske tænkt mig mere om, der er brugt så mange kræfter, og rigtig meget tid på den opgave, havde det ikke været for alle de gode folk vi har på Arkivet og i Bestyrelsen, så havde det ikke kunnet lade sig gøre derfor vil jeg gerne her sige alle TAK .

For godt et halv år siden, den 3. december 2016 åbnede vi Historiens Hus, det var en festdag med over 600 besøgende, og alle var glade for den modtagelse vi der fik.

I Asra har vi siden holdt vores Generalforsamling den 27 februar, med stort fremmøde.

Den 4. april holdt vi en fantastisk sangaften, med over 50 deltagere en rigtig god aften.

Den 4. maj holdt vi en fortælleraften Med Lissy Sørensen, som er datter af Henning Andersen fra modstandsbevægelsen, nærmere betegnet Hvidstengruppen, og vi hørte frihedsbudskabet der blev sendt i radioen den 4. maj 1945 om aftenen.

Vi sluttede denne aften ude foran Historiens Hus, og så at der var Lys i alle vinduer og vi sang (Altid frejdig når du går) En helt utrolig god aften med ca. 75. deltagere.

Vi har også haft besøg af TIB. Seniorklubben fra Holstebro der kom 30 seniorer, som gav udtryk for en god og spændene dag der kaldte mange minder frem.

Til slut vil jeg gerne sige tak for det første år, og jeg håber at alle har haft en god sommer, og er klar til med fornyet styrke at forsætte det gode arbejde

"3 brave kæmper" Generalforsamlingen i ASRA 2017

foto: Leo Skaaning

”Danmarks børn lad sangen klinge” . . . . .

*Sådan lød det i Historiens Hus sal, den 4. april
og alle ”børnene” skrålede med.*

ved Jens Erik Sørensen

Tirsdag den 4. april gjorde vi i ASRA alvor af et stort ønske vi igennem lang tid har talt om.

Vi inviterede til en sangaften, hvor vi skulle synge alle de dejlige arbejdersange, som vi alt for sjældent synger. Det var oprindeligt Erik Christensen (Jegge) og Jørn Jensen der pressede på, og alle skulle have mulighed for at vælge en sang, men så også fortælle hvorfor, at vi skulle synge netop den sang. Og det kom der mange gode historier ud af. Vi hørte om store personligheder der har gjort et stort arbejde for fagbevægelsen og Socialdemokratiet. En Oluf Nielsen eller socialist Wolle som han blev kaldt. En Spinder Jensen; Uldspinder Chr. Jensen medstifter af Tekstilarbejderforbundet. Og en Knud Abel Nielsen som sad i sognerådet i 1909 for Socialdemokratiet. Så det blev en aften med en masse historie.

Men en af de helt store oplevelser den aften var Jegge han skulle styre aftenen, og han optrådte også solo hvor han sang.

”Når jeg var en ung cabballeiro” med rumsterstang, og vi sang kor. Der var ikke et øje tørt, en fantastisk aften.

Vi havde også en meget dygtig pianist til at spille på husets nyindkøbte klaver Organist Chresten Birkebæk fra Thyholm, han er fantastisk dygtig til at spille. Så han gjorde stor lykke med sit spil.

Også Leo Skaaning skal nævnes her, han havde lagt alt ind på edb. Så alle tekster kom op på den store skærm.

Tilbud til efterlønsklubber og fagforeninger

Alt i alt er det et program vi i ASRA er meget stolte af, og vi kan og vil gerne komme rundt i hele vores område og lave sangeftermiddag/aften.

Hvis der skal klaverledsagelse med, må man påregne udgifter til pianist, men arrangementet kan sagtens laves uden musikledsagelse.

Til slut vil jeg gerne her i Bladet sige en stor Tak til alle der har bidraget til denne aften, og jeg håber at vi kan gentage det en anden gang.

Jens Erik Sørensen

Formand for Asra.

Conny Jensen og Jegge snakker om sangen Danmarks børn lad sangen klinge. foto OJdk

”När jag var en ung Caballeiro”

Jegge takker Chresten Birkebæk for fremragende musikledsagelse.

foto: Ole Jørgensen

4.maj

Danmarks befrielse

ved Leo Skaaning

Den 4. maj står for mange som en højtidelig og mindeværdig dag/aften, hvor man sætter lys i vinduerne for at mindes den dag Danmark atter blev frit, efter 5 lange besættelsesår af tyskerne.

For første gang efter ASRA er flyttet til Museumsgade, ville vi markere dagen med et arrangement, hvor vi inviterede alle der havde lyst til at deltage, og i samme anledning få vinduerne i det gamle hus, oplyst af tændte lys, dog ikke levende lys, da der er visse restriktioner man skal overholde, i det gamle hus, men så med led lys.

Arrangementet var annonceret i vores blad ASRA NYT, og ved opslag der var sendt til forskellige fagforeninger og organisationer, samt var det slået op på Bibliotekets opslagstavle.

Ca. 75 var mødt op for at deltage i arrangementet.

Mødet startede med at Formanden Jens Erik Sørensen bød velkommen og fortalte lidt om hvordan aftenen skulle forløbe. Derefter sang man befrielses sangen ”En vinter lang og mørk og hård” i den udgave som Aksel Schjøts sang lige efter befrielsen.

ASRA var så i den heldige situation, at man havde fået Lissy Sørensen, som er datter af Henning Andersen fra Hvidstengruppen, til at fortælle om hendes opvækst i møllen i Hvidsten, og om hendes far, som var møller, og som hun jo desværre ikke fik lært rigtig at kende, da hun var lille da han blev henrettet i Ryvangen af tyskerne.

Lissy Sørensen fortæller om sin far

Lissy var en levende og god fortæller, og som hun fortalte, blev hun født i 1940, så det var ikke alt hun selv havde oplevet, men hun huskede rigtig meget, og det var et godt og anderledes supplement til den viden vi alle har om Hvidstengruppen, vi fik. Efter Lissys indlæg var der mulighed for at købe kaffe eller en øl eller vand.

Forsamlingen startede anden del med at synge ”En lærke letted” før man så en meget stærk film om Lissys farbror Barner Andersen. Barner Andersen var en af dem fra Hvidstengruppen der overlevede. Han kom i KZ lejr, og der havde han under et møde med en af sine medfanger fået en meddelelse, ”der er altid nogen der overlever, og er du en af dem, skal du fortælle om det der sker og er sket” Det løfte holdt Barner Andersen. Han har holdt adskillige foredrag i skoler og på læreanstalter, og netop filmen viste hans fortælling til en 7 klasse, som besøgte ham på Hvidsten kro. Filmene var meget rørende, og det var utroligt flotte spørgsmål de børn stillede til Barner Andersen.

”Vi var ikke helte” siger Barner Andersen

Herefter hørte forsamlingen Grue Sørensen oplæse frihedsbudskabet, optaget fra det originale radioprogram fra BBC, og i samme kvalitet som det blev sendt den 4. maj i alle de danskes radioer.

Formanden takkede for en god aften og opfordrede herefter alle til, at man samledes uden for Historiens Hus, og afsynge; ”Altid frejdig når du går” Helt klart er det, at dette arrangement er begyndelsen på en tradition.

Grue Sørensen oplæser Frihedsbudskabet den 4. maj - kl. 20.36 fra BBC i London

Budskabet kunne senere købes på pladen gode gamle 78'ere, som ikke mange kender i dag.

En fyldt sal lytter på en spændende beretning om Lissy Sørensens far, der var med i Hvidstengruppen

Der var flere spørgsmål fra salen: - Hvad var det du spurgte om?

Stauning Kronen.

Af Vagn Olesen

Thorvald August Marinus Stauning, blev Danmarks første socialdemokratiske statsminister den 24. april 1924. Stauning er født den 26. oktober 1873, søn af karetmager Peter August Stauning og Caroline Elisabeth Hansen. Stauning var udlært cigarsorterer.

Historien fortæller:

De konservative var kraftige modstandere af Kanslergade forliget 30. januar 1933 mellem regeringen (socialdemokratiet og de Radikale) samt venstre, der havde resulteret i en devaluering af den danske krone. Man havde på bedste lagkagemaner fjernet 44% af mønten, idet man påpegede, at nedskæringerne af kronen havde ført til, at den kun var 56 øre værd. Mønten solgtes da også til dette beløb.

På begge sider af mønten stod ”Stauning Krone”.

Forbilledet var den danske aluminiumbronze 1 krone, der var blevet indført i 1924.

Mønten blev præget i 50.000 eksemplarer.

Stauning var statsminister 1924-26. og igen fra 1929 til sin død 3. maj 1942.

Thorvald Stauning

Det såkaldte **Kanslergade forlig** betegner 1930'ernes største politisk-økonomiske forlig. Det er opkaldt efter statsminister Thorvald Staunings bopæl, Kanslergade 10 i København.

Kanslergade Forliget blev indgået mellem Socialdemokratiet (S), Det Radikale Venstre (R) og Venstre (V) natten mellem den 29. og 30. januar 1933.

Baggrund

Baggrunden for forliget var den økonomiske verdenskrise, der var forårsaget af børskrakket i New York i 1929. I Danmark havde der været økonomiske problemer på landet siden 1920'erne, men i 1929-1930 faldt kornpriserne drastisk. Dette forringede landmændenes vilkår markant og skabte stor utilfredshed og uro.

I januar 1933 var der samtidig udsigt til en storkonflikt på arbejdsmarkedet. Arbejdsløsheden steg i de første år af 1930'erne til over 30 %. Arbejdsgiverforeningen havde med begrundelse i krisen varslet lockout for 100.000 arbejdere, fordi fagbevægelsen havde afvist kravet om en lønreduktion på gennemsnitlig 20 %. Med en lockout

ville et endnu større antal personer blive arbejdsløse, samtidig med at en sådan opbremsning ville forværre den økonomiske krise.

Under indtryk af den samtidige krise i by og på land slog regeringspartierne Socialdemokratiet/Det Radikale Venstre og oppositionspartiet Venstre ind på en pragmatisk linje i et forsøg på at løse arbejdsmarkedets krise og afværge kaos.

Inspirationen til indgrebene kom delvist fra erfaringerne med statsintervention og -regulering under 1. verdenskrig.

De første gæste- arbejdere

ved Leo Skaaning

Velstandsølgen begyndte så småt i 1958, fortsatte igennem 1960'erne og varede frem til oliekrisen i 1973.

Det var den fulde beskæftigelse og mangel på arbejdskraft både i industrien og generelt, der gav en betydelig lønstigning til den brede befolkning. Det var i den periode kvinderne for alvor kom ud på arbejdsmarkedet. Lønstigningerne betød, at flere og flere mennesker fik råd til at investere i egen bolig og havde råd til at forsyne den med varige forbrugsgoder som radio, TV og siden farve TV, køleskab, komfur, vaskemaskine og andre elektriske husholdningsmaskiner, som kunne lette det hjemlige husarbejde i den travle hverdag, nu da kvinderne ikke længere var hjemmegående. Hvor industrien før havde produceret store maskiner, f.eks. køleanlæg til industribrug, opstod der nu et nyt marked, som skulle dække behovet for elektriske hjælpemidler til den enkelte familie. Den forrygende købekraft satte yderligere gang i beskæftigelsen. Vi lærte at købe og smide væk, så meget at vi ret hurtigt fik et problem med vores affald.

Nye problemer som miljø og økologi dukkede op, med krav om at blive taget alvorligt.

Stauning vælgere flytter i parcelhus.

Tidligere havde det for mange arbejdere været en uopnåelig drøm at få eget hus. Men 1960'erne blev drømmen opnåelige.

Det var typehuse der afgjorde sagen. Smarte fabrikker havde fået den ide at producere huse på samlebånd. Hver fabrik fremstillede sin model i forskellige størrelser, men således at modulerne passede sammen. Det blev solgt som samlesæt til selvbyggere.

Det er klart at mange mennesker med en mellemindkomst foretrak at have deres eget hus, selv om de måtte spare i den første tid.

Mangel på arbejdskraft i 60'erne

De gode tider i industrien gav sig snart udtryk i mangel på arbejdskraft. Meget arbejdskraft kunne hentes fra landet, hvor mekaniseringen endnu engang overflødiggjorde store dele

af landarbejderne. I 1957 var der 410.000 beskæftiget på landet. I 1970 var tallet nede på 265.000, altså en nedgang på 145.000. Heraf kom 84.000 til industrien fortrinsvis i midten af 1960'erne.

Trods den store flytning fra land til by manglede man stadigvæk arbejdskraft i industrien. Der var især mangel på metalarbejdere. Deres organisation gik nødtvunget med til, at arbejdsmænd, efter en kort uddannelse, blev overført til smedearbejde.

Manglen på arbejdskraft lokkede kvinderne ud på arbejdsmarkedet for alvor. Mange kvinder blev beskæftiget i elektronikbranchen, men også meget arbejde der var forbeholdt mænd blev nu langsom overtaget af kvinder.

Gæstarbejderne var løsningen

Men mange virksomheder manglede stadigvæk arbejdskraft.

Løsningen blev gæstarbejdere.

I 1960'erne og de første år af 1970'erne hentede arbejdsgiverne mange til landet. De kom fra Tyrkiet, Pakistan m.m.

I 1974 var her 35.000 udlændinge med arbejdstilladelse. Heraf kom 19.000 fra lande uden for Europa. I 1971 var der organiseret næsten 7.000 gæstarbejdere i SID.

De fleste af dem var beskæftiget inden for fabriksområdet.

Det var ikke kun Danmark der importerede arbejdskraft, det gjaldt

også andre europæiske industrilande.

Hvor blev de af

Det er svært at finde de arbejdere der kom til landet dengang.

Mange har forladt arbejdsmarkedet, og mange af de sidst ankomne er i dag ledige.

En ret stor procent del af de ledige i fabriks og specialarbejdernes Forbund er gæstarbejdere, og det er både mænd og kvinder.

En af grundene er at mange af dem aldrig lærte dansk. Der var så hårdt brug for deres arbejdskraft, at der ikke blev stillet krav om, at de skulle lære dansk.

Da ledigheden satte ind midt i 70'erne var det dem der blev ledige. Mange af dem er aldrig rigtig faldet til i det danske samfund. De kommer heller ikke i fagforeningerne eller i pensionist og efterlønssklubberne.

Citat fra bogen:

På fabrik i København

Udgivet af Fabrik- og Specialarbejdernes Forbund i København 1996.

Kvinderne kommer ind på arbejdsmarkedet

Samfundet havde brug for arbejdskraften fra kvinderne, og de moderne hjælpemidler gjorde at de kunne frigøres fra mange af de huslige pligter/sysler de før havde i hjemmene
ved Leo Skaaning

En del af grundlaget for omvæltningerne i 1960'erne var de nye livsbetingelser, som højkonjunktoren bragte med sig. Strømmen af mennesker fra land til by bevirkede, at store menneskemasser måtte omdefinere deres livsgrundlag. Også arbejdets indhold ændrede sig for mange - først og fremmest som følge af velfærdsstatens service-udbygning. Hertil kom, at kvinderne i stigende grad kom ud på arbejdsmarkedet.

Kvindernes erhvervsfrekvens var i 1950'erne den laveste i hele det 20. århundrede, og ved udgangen af årtiet var $\frac{3}{4}$ af alle gifte kvinder registreret som husmødre. Årtiet var således præget af, at den stærke kønsarbejdsdeling, som hidtil primært havde været at finde i borgerskabet, også var blevet hverdag for arbejderklassen. Fra 1965 begyndte særligt de unge gifte kvinders erhvervsfrekvens dog at stige, og i 1970'erne ser vi en voldsom stigning i både kvinders uddannelses- og erhvervsfrekvens. I 1970 var over halvdelen af alle gifte kvinder således på arbejdsmarkedet.

Stigningen i kvindernes erhvervsfrekvens skyldtes dels, at de yngre kvinder beholdt deres arbejde, efter af de var blevet gift og havde fået børn, men faktisk også at flere af de ældre husmødre søgte ud på arbejdsmarkedet. Dette skyldtes til dels, at opfindelser som køleskabet og vaske-maskinen såvel som velfærdsstatens udbygning gjorde, at der ikke længere var det samme behov for kvindens arbejdskraft i hjemmet. Ligeledes var den danske industri i vækst i 1960'erne og efterspurgte kvindernes arbejdskraft. Samtidig blev velfærds-samfundet udbygget, og mange kvinder fik ansættelse i det offentlige som bl.a. hjemmehjælper og pædagog.

Kvindens erhvervsdeltagelse, som accelererede omkring 1965, er ofte sat i forbindelse med parcelhusets opkomst. For en gennemsnitlig funktionær- eller arbejderfamilie rakte én indkomst simpelthen ikke til den højere husleje. Men det stærkt forøgede fokus på materielle goder, som kendetegnede 1960'erne, spillede også stærkt ind. Det samme gjorde

1960'ernes bevidsthedsmæssige opbrud. Den traditionelle mandlige forsørgerrolle blev i 1970'erne ikke længere forbundet med den samme værdighed. Familier, hvor begge forældre arbejdede, blev gradvist mere norm end undtagelse.

Et var dog adgang til arbejdsmarkedet, noget andet egentlig ligestilling mellem kønnene. Det politiske system var endnu i 1960'erne domineret af mænd, også i de "alternative" miljøer. Dette ændrede sig omkring 1970, hvor en egentlig kvindebevægelse, der krævede reel ligestilling og opgør med "mandssamfundet", så dagens lys. Et tidligt eksempel var en gruppe kvinder, som i foråret 1970 gennemførte en række muntre, men provokerende happenings. Blandt andet nægtede de at betale fuld billetpris i en bus med den begrundelse, at kvinder ikke fik samme løn som mænd, og da de heller ikke stak af, måtte politiet hente dem ud. Aktionerne gav stor medieomtale og førte til mange diskussioner over hele landet om det rimelige i forskelsbehandlingen af mænd og kvinder.

Snart fulgte kvindeguppen, der kaldte sig for Rødstrømperne, aktionen op med flere lige så spektakulære, der også satte fokus på kvinders funktioner som seksualobjekter. Da det var vanskeligt at argumentere for forskelsbehandling med demokratiets lighedsideologi intakt, vandt kvindebevægelsen klart de moralske slag. I

1970'erne udviklede dele af kvindebevægelsen sig til isolerede, decideret mandefjendske enklaver, men den brede strøm ledte i retning af formaliseret og reel ligestilling.

Kvindebevægelsens synspunkter om ligestilling sejrede både i lovgivningen og i den offentlige mening. Derfor mistede kvindebevægelsen omkring 1980 pusten og sygnede hen. Trods sejren viste kønnenes reelle ligestilling med hensyn til løn, erhverv og placering i arbejdsmarkedets hierarkier sig vanskelig at gennemføre i praksis. Kvinder var fortsat stærkt overrepræsenteret i fag med relation til traditionelle kvindedyder: Om-sorg, pleje og opdragelse. De samme "kvindefag" var typisk lavere lønnet end de traditionelle "mandefag". Ledelse, der er karakteriseret ved højere status og højere løn, vedblev at være et arbejde for mænd. I et langtidsperspektiv var ændringen i forholdet mellem kønnene dog meget voldsom.

DANMARKSHISTORIEN@CAS.AU.DK

Husmands- og landarbejderfamilien

Landarbejderne havde ofte et hårdt liv, måtte nogen gange arbejde på en stor gård om dagen, og for sig selv om aftenen

Husmænd og landarbejdere måtte arbejde for andre for at klare sig. Arbejdstiden var lang, og indtægten ringe, så det var nødvendigt, at alle i familien arbejdede. For at fastholde arbejdskraften på landet gennemførtes omkring århundredskiftet en række husmandslove, der gav mulighed for lån til etablering af egne små brug, der kunne supplere andet arbejde. Desuden gav jordlovene 1919 og 1921 husmænd og andre mulighed for gennem favorable lån at få et statshusmandsbrug og dermed tilstrækkelig jord til at kunne leve af den. Mange husmænd havde en ekstra indtægt som mælkekusk for en kreds af gårdejere. Husmands- og landarbejderkoner kunne også tjene lidt som malkekoner på de store gårde.

Husmændene sluttede sig sammen i husmandsforeninger, der arbejdede for, at husmændene gennem dygtiggørelse og specialisering blev økonomisk og socialt selvstændige. Foreningerne arbejdede desuden for at skaffe husmændene mere jord. I 1910 var der 700 lokale foreninger.

De jordløse landarbejdere var dårligst stillet, og deres boligforhold elen-

dige. Selv om hele familien deltog i indtjeningen, rakte denne ikke langt. Mange familier valgte i stedet at tage til byen for at få et bedre liv. I 1915 oprettedes Landarbejderforbundet, der søgte at varetage landarbejdernes kår.

Landarbejderne fik lavet deres faner, og med slogans som vi kender fra andre faggruppers faner.

Her er sloganet:

”Fælles Kamp for Hyttens Børn”

Der er også set slogans som:

**”Kundskab er magt
Uvidenhed er Trældom”**
ls.

Han vil meget hellere ha' en Star - ”Arbejdernes egen øl”

”Hvad vil du ha' den tykke olie eller den tynde - svar!

Jeg vil helre ha' en Star!”

”Se den danserinde, hun er næsten bar!

Jeg vil helre ha' en Star”

Hvem kan ikke huske de herlige reklamer for arbejdernes Bryggeri Stjernen og arbejdernes egen øl - STAR ?

Det var i 1900 tallet, helt præcis den 4 juli 1902 de først hestevogne kunne køre ud med øl fra bryggeriet. Arbejdsforhold og lønnen var bedre end de andre bryggeriers, mandlige og kvindelige ansatte fik fifty - fifty , og øllet var skummende og velsma-

gende på trods af øgenavnet ”Kontingentbajer”

Initiativtagerne var Arbejdernes Fællesbageri, som indskød startkapitalen. Dengang var der ikke alkohol politik på arbejdspladserne, man drak bayersk øl til sin frokost.

I 1930'erne var Stjernen det tredje største bryggeri i Danmark.

I løbet af anden verdenskrig engagerede Stjernens medarbejdere sig i modstandsbevægelsen.

De skjulte flygtningen og våben på bryggeriet, og flere af arbejderne blev anholdt af Gestapo.

Om det er en af årsagerne til, at det gik ned ad bakke for Stjernen, kan man kun gisne om, men bryggeriets salg gik støt nedad, og efter krigens slutning sad de kun på ti procent af markedsandelen.

Reklamerne for STAR blev ellers et stort kæmpehit, men de kunne desværre ikke redde arbejdernes eget bryggeri, som tabte kampen til Carlsberg og Tuborg.

I 1964 måtte bryggeriet lukke, Arbejdernes Fællesbageri, som havde lånt

dem startkapitalen måtte desværre, efter at have klaret sig gennem krisen frem til 1980, også dreje nøglen.

Slaget om øllen var hård og kynisk. De store bryggerier Tuborg og De forenede Bryggerier, lavede allerede i 1903 en overskudsdeling, og pressede restauranterne til ikke at sælge øl fra Stjernen.

Fagforeningerne agiterede for, at arbejderne skulle droppe deres Hof og skylle tørsten ned med en Star pilsner fra Stjernen i stedet.

Star fik da også et solidt fodfæste blandt arbejderne, men kampen var for hård.

Star fik ellers stor opmærksomhed, og vandt Guldmedalje i Belgien for bedste bryg,

Stjerne prøvede at langlede øllet som Viking øl, ”Snup en Viking” men det kunne ikke redde dem.

„Så selv om reklamen sagde:

”Jeg synes nu det er henrivende med fransk salat og bøf tatar. Jeg vil hel’re ha’ en Star. Han vil hel’re Han vil hel’re Han vil meget hel’re ha’ en Star”

Så var løbet kørt og man kunne kun sige den sidste

SKÅL i Stjernen øl!

ls.

Et ganske almindeligt foto, men der er en historie bag

Fotoet fortæller hvem der er på billedet, hvordan man boede og ikke mindst hvordan familien var sat sammen.

Ved. Jørn Jensen - billedarkivar

Registreringsarbejde i ASRAs arkiv kan ind imellem være en langsommelig affære. Udover de tekniske udfordringer tager det også tid at få styr på de forskellige data der skal indtastes. Jeg arbejder selv med registrering af fotos, og for at registreringen giver mening skal der helst være styr på forskellige data så som årstal, navn på person(er), lokalitet og begivenhed. Derudover kan der også være andre ting der virker forstyrrende på arbej-

det og kan være stærkt forsinkende for registreringsarbejdet. Der sker nemlig mange gange det, at et foto pludselig sætter en masse tanker i gang. Personen på billedet eller begivenheden kan man pludselig sætte ind i en anden sammenhæng. Man kan huske andre fotos der har relation til det man sidder med, og så skal man til at rode i tidligere registreringer. Ind imellem er der også noteret forskellige oplysninger bag på billedet.

Dette skete også for nylig. Et ganske normalt foto, hvor en familie med 3 børn sidder ved deres spisebord, men bag på billedet kom så interessante oplysninger.

Billedet er i 1982 indleveret af Børge Johnsen fra Snejbjerg ved Herning og han oplyser at det er fra ca. 1918 og forestiller hans far Sigurd Johnsen og moderen Maren samt med 3 børn Johan, Knud og Henry. Børge Johnsen selv må så være født på et senere tidspunkt. Familien boede på det tidspunkt i en kælderlejlighed på Silkeborgvej 5, Herning. Der var 2 lejligheder i kælderen og 2 ovenpå. Ejendommen er temmelig kendt i Herning idet den står der endnu og oprindeligt var stuehus til den store gård Laulund.

I nyere tid har der været cykelhandler og p.t. værtshus.

Derudover kommer Børge med en tankevækkende oplysning, idet han skriver ”Henry omkom i 1954 i en grusgrav ved Timring og efterlod kone og 6 ukonfirmerede børn”.

En sådan oplysning skal man da også lige tygge på.

Faderen Sigurd var arbejdsmand og arbejdede i nogle år hos korntørreriet i Poulsgade i Herning. Det ledte så til tidligere registrerede fotos, idet jeg kunne huske fotos fra dette korntørreri, hvor Sigurd J. står som nr. 6 fra venstre. (korntørreriet tørrede brødkorn til staten.) Manden helt til højre er i øvrigt Frederik Werlauff, der fra 1886 til 1901 var ejer af herregården Herningsholm.

Både Børge og Johan Johnsen er i øvrigt velkendte hos ASRA, da de begge var med til at stifte ASRA i 1983.

Jørn Jensen

Aktivitetsskalendar i ASRA:

Den 1. februar 2017	Besøg af Syersker fra Herning
Den 27. marts 2017	Fællesmøde for alle brugere i Historiens Hus
Den 4. april 2017	Sangaften i Fællessalen m. Jegge som vært
Den 4. maj 2017	”Danmarks befrielse” med foredrag af Lissy Sørensen
Den 15. maj 2017	Besøg af TIP Efterlønsklub
Den 13. august 2017 Kl. 12.00	Sommerfrokost på Frilandsmuseet Det er 125 år siden Museet blev etableret Festtaler: Bertel Haarder
Den 3. September 2017	Besøg af Viborgs Slægtsforskning
Den 23. September 2017	Der arbejdes på at holde en fælles Aktivitetsdag for alle i Historiens Hus fra kl. 10.00 til 16.00
Den 27. september 2017	Besøg af Sct. Georgs Gilderne

ASRA holder arkivdage om onsdagene, normalt mellem kl. 10.00 og 15.00. Er døren lukket, ring på klokken der står ASRA på, ved indgangsdøren. ASRA besøg kan aftales for grupper og foreninger med formanden tlf. **9684 0639** - udover de faste åbningstider. Der arbejdes på at finde en dag, hvor alle arkiver og foreninger har åben.

I er altid velkommen til at kontakte ASRA - Venlig hilsen: Bestyrelsen